

ISSP 2008 - Náboženství

Technická zpráva z šetření

Sociologický ústav AV ČR

29. října 2008

Obsah

Úvod	3
Technická zpráva	4
Cílová skupina	4
Velikost výběrového souboru	4
Dotazník	4
Metodika dotazování	4
Výběrová procedura	4
Organizace terénního sběru dat	6
Kontrola	6
Tvorba vah	7

Úvod

Na základě dohody mezi Sociologickým ústavem AV ČR a firmou Factum Invenio s.r.o. ze dne 15. 7. 2008 provedla společnost Factum Invenio šetření s názvem „ISSP 2008 - Náboženství“ na reprezentativním souboru 1512 obyvatel ČR starších 18 let.

Výstupem z výzkumu je datový soubor SPSS, tato technická závěrečná zpráva a výpisy otevřených otázek č.20, 21, 22, 23b, P3 a S26. Datový soubor SPSS byl opatřen českými popisky.

Technická zpráva

Cílová skupina

Cílovou skupinou průzkumu byla populace ČR ve věku **18 a více let**.

Velikost výběrového souboru

Do finálního zpracování dat bylo zahrnuto **1512** rozhovorů.

Dotazník

Průměrná délka rozhovoru byla **50 minut**.

Termín dotazování

Hlavní dotazování se uskutečnilo ve dnech 15. 9. 2008 až 29. 9. 2008.

Metodika dotazování

Průzkum byl realizován metodou osobních standardizovaných rozhovorů – **Face to face**.

Výběrová procedura

Průzkum byl realizován pomocí stratifikovaného vícestupňového náhodného výběru. V rámci stratifikace bylo celé území České republiky rozděleno na 57 částí – strat, ve kterých byl realizován třístupňový náhodný výběr. Při prvním stupni výběru byly vybrány základní sídelní jednotky, při druhém stupni domácnosti a při třetím stupni určení jednotlivci – respondenti.

Stratifikace:

Česká republika byla geograficky rozdělena do 57 strat, které byly vzájemně disjunktní a přitom pokrývaly celé území republiky. Tato strata byla definována na základě kombinace čtrnácti krajů a pěti velikostních skupin obcí. Jednotlivé kategorie velikostí obce byly určeny následovně:

1. 0 až 1 999 obyvatel
2. 2 000 až 4 999 obyvatel
3. 5 000 až 19 999 obyvatel
4. 20 000 až 99 999 obyvatel
5. 100 000 a více obyvatel

Výběrový postup:

Výzkum byl prováděn ve všech 57 stratech. Počet respondentů dotázaných v každém stratu proporčně odpovídal počtu obyvatel žijících na jeho území. Konkrétní počty dotázaných ve všech stratech jsou uvedeny v tabulce.

Kraj	Velikost obce	Plánovaný počet rozhovorů	Realizovaný počet rozhovorů
Praha	100.000 a více	178	178
Středočeský kraj	0 - 1.999	72	71
	2.000 - 4.999	23	24
	5.000 - 19.999	48	46
	20.000 - 99.999	28	29
	100.000 a více	28	29
Jihočeský kraj	0 - 1.999	31	30
	2.000 - 4.999	14	12
	5.000 - 19.999	18	17
	20.000 - 99.999	30	35
	100.000 a více	30	35
Plzeňský kraj	0 - 1.999	27	18
	2.000 - 4.999	13	12
	5.000 - 19.999	14	14
	20.000 - 99.999	3	6
	100.000 a více	24	31
Karlovarský kraj	0 - 1.999	9	3
	2.000 - 4.999	6	3
	5.000 - 19.999	13	12
	20.000 - 99.999	17	12
	100.000 a více	17	12
Ústecký kraj	0 - 1.999	22	18
	2.000 - 4.999	12	18
	5.000 - 19.999	29	30
	20.000 - 99.999	54	54
	100.000 a více	54	54
Liberecký kraj	0 - 1.999	15	18
	2.000 - 4.999	7	5
	5.000 - 19.999	14	10
	20.000 - 99.999	27	24
	100.000 a více	27	24
Královéhradecký kraj	0 - 1.999	26	24
	2.000 - 4.999	9	12
	5.000 - 19.999	25	16
	20.000 - 99.999	21	28
	100.000 a více	21	28
Pardubický kraj	0 - 1.999	28	30
	2.000 - 4.999	8	6
	5.000 - 19.999	23	34
	20.000 - 99.999	16	12
	100.000 a více	16	12
Kraj Vysočina	0 - 1.999	32	37
	2.000 - 4.999	6	6
	5.000 - 19.999	16	23
	20.000 - 99.999	20	12
	100.000 a více	20	12
Jihomoravský kraj	0 - 1.999	50	57
	2.000 - 4.999	25	30
	5.000 - 19.999	18	18
	20.000 - 99.999	20	21
	100.000 a více	52	52
Olomoucký kraj	0 - 1.999	31	30
	2.000 - 4.999	14	20
	5.000 - 19.999	15	18
	20.000 - 99.999	18	26
	100.000 a více	15	23
Zlínský kraj	0 - 1.999	26	27
	2.000 - 4.999	14	12
	5.000 - 19.999	19	16
	20.000 - 99.999	27	25
	100.000 a více	27	25
Moravskoslezský kraj	0 - 1.999	27	24
	2.000 - 4.999	18	12
	5.000 - 19.999	24	24
	20.000 - 99.999	64	61
	100.000 a více	45	46
Česká republika		1500	1512

V prvním stupni výběru byly v rámci každého strata vybrány systematickým náhodným výběrem základní sídelní jednotky, ve kterých následně probíhalo dotazování. Ve druhém stupni výběru byly vybrány domácnosti, které byly plánovány pro oslovení tazatelem. Konkrétní respondent, s nímž se rozhovor uskutečnil, byl vybírán v posledním třetím stupni výběru. Při tomto výběru bylo využito tzv. Švédského klíče.

Výběr cílového respondenta

Spolu s pokyny pro dotazování dostal tazatel seznam adres, na nichž se měl pokusit o uskutečnění rozhovoru. Ke každé adrese dostal jednoznačný popis respondenta, kterého měl za účelem rozhovoru v příslušné domácnosti oslovit (Švédský klíč). Tímto byl eliminován tazatelův zásah do procesu výběru respondenta.

Pokud tazatel na vybrané adrese nikoho nezastihl, vrátil se sem ještě dvakrát, pokaždé v jiný den a v jinou denní dobu. Teprve pokud ani při jedné ze tří návštěv na dané adrese nikoho nezastihl, byl rozhovor na této adrese označen za neúspěšný a přešlo se na další adresu ze seznamu. Pokud na příslušné adrese tazatel někoho zastihl, ale nebyla to cílová osoba, pokusil se domluvit si s cílovou osobou schůzku. Dalším případem, kdy bylo možné rozhovor klasifikovat za neúspěšný, bylo odmítnutí rozhovoru cílovým respondentem.

Organizace terénního sběru dat

Sběr dat byl organizován tazatelskou skupinou (terénní oddělení) centrálně ze sídla společnosti Factum Invenio. Nejprve byli vybráni tazatelé, kteří se na výzkumu podíleli a několik supervizorů, kteří dohlíželi na hladký průběh dotazování. Tito supervizoři byli v neustálém kontaktu s tazateli a řešili veškeré problémy, které se v průběhu terénního šetření vyskytly (výpadek tazatele, atd.).

Pro účely tohoto výzkumu byli tazatelé speciálně proškoleni prostřednictvím podrobného instruktážního materiálu, který byl vytvořen ve spolupráci se zadavatelem.

Kontrola

Tazatelská síť Factum Invenio a kontrola její činnosti

Šetření technikou standardizovaných face-to-face interview provádějí proškolení, stálí tazatelé firmy. Factum Invenio disponuje tazatelskou sítí čítající cca 900 stálých spolupracovníků, rozmístěných ve všech regionech ČR.

Po skončení dotazování bude na 50 % adres, kde byl uskutečněn úspěšný rozhovor, zaslán kontrolní korespondenční lístek, na kterém respondent potvrdí, že rozhovor s ním byl uskutečněn a že dotazování proběhlo podle všech pravidel stanovených asociací ESOMAR (asociace ESOMAR vyžaduje provést kontrolu minimálně 25 % uskutečněných rozhovorů).

Sběr a kontrola pořizovaných dat

Dotazníky jsou vizuálně kontrolovány ihned po doručení.

Další kontrolu dotazníků provádí kodér – kromě kódování otevřených otázek má za úkol kontrolovat dodržování filtrů a hodnotit práci tazatele.

Provádíme dvojí nahrání dat u všech výzkumů (tzv. duple-punching) – data jsou do databáze nahrána nezávisle na sobě 2x, obě nahrání jsou porovnána a rozdíly se opraví podle skutečného záznamu v dotazníku.

Při nahrání dat se standardně kontrolují povolená maxima a minima u každé otázky.

Všechny filtry v dotazníku jsou podrobeny logické kontrole při zpracování dat, kterou provádíme pomocí specializovaného statistického software SPSS.

Kromě filtrů jsou prostřednictvím SPSS kontrolovány i další logické chyby. Tyto jsou následně opraveny a v některých případech (např. při velkém množství chyb v dotazníku) může být dotazník z dalšího zpracování vyloučen.

Tvorba vah

Výsledný datový soubor obsahuje tři váhy, které napravují disproporce, které mohly vzniknout jak výběrovou procedurou (větší podíl jedno a dvoučlenných domácností), tak samotným terénním šetřením (návratnost).

První váha je sestavena na základě kombinace charakteristik kraj, velikostní skupina obce a počet členů domácnosti. Tato váha napravuje disproporce vzniklé díky vyšší proporci jedno a dvoučlenných domácností ve výběru. Vyšší podíl jedno a dvoučlenných domácností byl očekávaný a je důsledkem striktně náhodného výběru bez možnosti náhrady některých typů domácností.

Konstrukce druhé váhy je založena na dorovnání proporcí kraje, velikostní skupiny obce, pohlaví, věku a vzdělání.

Poslední váha pak kombinuje přístupy první a druhé váhy a dorovnává proporce vzhledem ke kraji, velikostní skupině obce, velikosti domácnosti, pohlaví, věku a vzdělání.

Analýza návratnosti

Kromě samotného nalezení správného respondenta a následného dotazování bylo úkolem tazatele zapsat výsledky návštěv ve všech domácnostech. Následující tabulka poskytuje informace o návratnosti a o důvodu případného neuskutečnění rozhovoru.

Výsledek návštěvy	Počet	%
Rozhovor	1512	43,7%
Prázdná adresa, neplatná adresa (zbořené domy), na adrese není soukromý byt	184	5,3%
Adresa, která nemohla být použita z jiných než výše zmíněných důvodů	15	0,4%
Vybranou adresu se nepodařilo kontaktovat	148	4,3%
Vybraného respondenta se nepodařilo kontaktovat	67	1,9%
Vybraný respondent v průběhu dotazování mimo bydliště – dlouhodobá nepřítomnost	98	2,8%
Vybraný respondent je příliš nemocný/nezpůsobilý se výzkumu účastnit	58	1,7%
Vybraný respondent neovládá dostatečně češtinu	12	0,3%
Osobní odmítnutí vybraného respondenta na vybrané adrese	608	17,6%
Odmítnutí v zastoupení – tj. rozhovor odmítla jiná osoba než vybraný respondent	206	6,0%
Jiná odmítnutí na vybrané adrese	6	0,2%
Jiná reakce vedoucí k neuskutečnění rozhovoru	4	0,1%
Rozhovor nedokončen	6	0,2%
Nezpracované adresy	536	15,5%
Celkový počet startovacích adres	3460	100,0%

U některých výsledků návštěvy se dále vyskytovaly konkretizace důvodů neuskutečnění. Jednalo se o tyto důvody:

- Adresa, která nemohla být použita z jiných než výše zmíněných důvodů - jiný majitel, dům se přestavuje, rekreační chalupa, majitel zemřel, neuveden na zvoncích, žádný zvonek.
- Jiná odmítnutí na vybrané adrese - nemá rád výzkum, nezájem, pohřeb manžela, rodiče nesouhlasí, rozhovor pouze za úplatu, časově zaneprázdněn.
- Jiná reakce vedoucí k neuskutečnění rozhovoru - nepublikovatelné odpovědi, tazatele odmítli zcela vyslechnout.